

XIII. MAGYAR GYÓGYNÖVÉNY KONFERENCIA

A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Gyógynövény Szakosztálya 2013. szeptember 27-28-án rendezte meg a XIII. Magyar Gyógynövény Konferenciát. A kecskeméti Három Gúnár Rendezvényházban tartott kétnapos rendezvény öt szekciójában összesen 23 előadás hangzott el. A rendezvényre közel 150-en regisztráltak, többségük közfoglalmú gyógyszerértékesítő vagy egyetemen dolgozó gyógyszerész, de jelentős arányban vettek részt a szektorban érintett cégek munkatársai is. A konferencián résztvevő gyógyszerészek a korábbi évekhez hasonlóan továbbképzési kreditpontot kaphattak, és lehetőség volt az első és a második napra, illetve a társasági programra külön-külön is regisztrálni. Újdonság volt, hogy mivel a konferencia második napját orvostovábbképzésként is akkreditálták, a résztvevők között gyakorló orvosok is voltak.

Megnyitó, kitüntetések átadása

A rendezvény megnyitását követően a konferencia ünnepélyes pillanatokkal folytatódott. Prof. Soós Gyöngyvér, a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság tudományos alelnöke kitüntetésekkel adta át. Prof. Szendrei Kálmán, a Szegedi Tudományegyetem Farmakognóziai Intézetének emeritus professzora a Gyógynövény Szakosztály legmagasabb szakmai elismerését, Augustin Béla Emlékérmet vehetett át a hazai gyógynövényügy szolgálatában végzett több évtizedes szakmai munkájáért. A Gyógynövény Szakosztály felterjesztésére Mozsgai Katalint, aki a szakosztály vezetőségi tagjaként sok éven át aktívan tevékenykedett, a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság a „Societas Pharmaceutica Hungarica” jutaloméremmel

tüntette ki. A kitüntetettek az emléklapok mellett a szakosztály ajándékaiként egy-egy növényeket ábrázoló selyemképet – Barabás Andrea alkotását – is átvehettek.

A tudományos program

Az első, „**Botanika, termesztés, nemesítés**” szekció nyitóelőadását Zámoriné prof. Németh Éva, a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) Gyógy- és Aromanövények Tanszékének vezetője tartotta „A molekuláris genetika eredményei gyógynövény drogok és termékek azonosításában” címmel. Előadásában a gyógynövénydrogok azonosítására alkalmazható modern, a molekuláris genetika vívmányait is felhasználó módszereket ismertette. Radácsi Péter „A vadon termő gyógynövények és hasznosításuk lehetőségei a lakossági köztudatban” című előadásában a „Traditional and Wild” nemzetközi projekt keretében a vadon termő növények gyűjtésével és felhasználásával kapcsolatos hazai felmérés eredményeit ismertette. A BCE Gyógy- és Aromanövények Tanszékének munkatársai által végzett online kérdőíves ismeretfelmérés szerint, bár nagy az érdeklődés a gyógynövény alapú termékek iránt, a növényismeret vegyes képet mutat. Gonda Sándor, a Debreceni Egyetem Növénytan Tanszék Farmakognóziai Részlegének munkatársa „Endofitonok szerepe a gyógynövények hatóanyag-termelésében” címmel a növények belsejét tünetmentesen kolonizáló gombák gyógyászati perspektívájáról adott áttekintést. Farkas Ágnes, a Pécsi Tudományegyetem Farmakognóziai Tanszékének adjunktusa „A hegyi árnika (*Arnica montana* L.) és a mexikói árnika (*Heterotheca inuloides* Cass.) elkülönítése anatómiai bélyegek alap-

A Gyógynövény Szakosztály vezetősége

SZENDREI KÁLMÁN AZ AUGUSTIN BÉLA EMLÉKÉREM KITÜNTETETTJE

Szendrei Kálmán 1959-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán. 1958-1991 között a SZOTE Gyógynövény- és Drogismereti Intézetének munkatársa volt. 1977 és 1991 között tanszékvezetői tisztséget töltött be, s ezen idő alatt az Intézet növénykémiai kutatásai, nemzetközi együttműködései és ipari kapcsolatai kiszélesedtek. Több mint 15 évet töltött az ENSZ genfi illetve bécsi Kábítószer-ellenőrző Laboratóriumában mint vezető tudományos tisztviselő. Itteni munkásságával nagy tekintélyt vívott ki és nemzetközi elismertséget szerzett. Számos rangos elismerésben részesült. 1967-ben Kabay János Emlékérmét, 1998-ban Szent-Györgyi Albert Emlékérmét kapott. 1999-ben Batthyány-Strattmann László-díjjal tüntették ki, 2001-ben pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét vehette át. 2002-ben a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem „Honoris Causa” doktorrá avatta. Az MGYT 2009-ben Kazay Endre Emlékérem-

mel ismerte el a gyógyszerészet egésze szempontjából fontos területeken kifejtett kiemelkedő tevékenységét. Szendrei professzor 1985-1991 között a Magyar Gyógyszerésztudomány Társaság Gyógynövény Szakosztályának elnöke volt, 1991 óta a szakosztály tiszteletbeli elnöke és a Társaság szenátora. A gyógyszerészi szakmai közelet aktív résztvevője. Előadásaival, különböző

folyóiratokban publikált közleményeivel jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a fitoterápia a kor szakmai elvárásainak megfelelően, magas színvonalon valósuljon meg Magyarországon. Kiemelt figyelmet fordít fiatal oktatók-kutatók, doktoranduszok és hallgatók támogatására és ismereteik gyarapítására. Több mint 200 tudományos közlemény és mintegy 300 tudományos előadás szerzője. Több mint 100 továbbképző dolgozatot jelentetett meg gyógyszerészi és orvosi szaklapokban, írásaival a gyógyszerészettársadalom széles körének továbbképzését szolgálva főként a gyógynövényismeret és fitoterápia területén.

MOZSGAI KATALIN A SOCIETAS PHARMACEUTICA HUNGARICA KITÜNTETETTJE

Mozsgai Katalin pályáját a Baranya Megyei Tanács Gyógyszertári Központjában beosztott gyógyszerészként kezdte. 1975-től a Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központjában, majd annak jogutódánál a Pharmafontana Gyógyszerellátó Vállalatnál dolgozott, ahol a Kutatás Fejlesztési osztály vezetőjeként több gyógytermék fejlesztésében vett részt. Ké-

sőbb a Humán Oltóanyagtermelő- és Gyógyszergyártó Vállalatnál a Technológiai Labor vezetője volt, majd 1999-től nyugdíjba vonulásáig az Országos Gyógyszerészeti Intézetben dolgozott. 1990-től egészen a tavalyi évig a Gyógynövény Szakosztály vezetőségének aktív tagja volt, számos szakosztályi rendezvény szervezésében és lebonyolításában vett részt.

ján” című előadásában egy aktuális drogazonosítási probléma megoldásában alkalmazott klasszikus farmakognóziailis módszerek eredményeiről számolt be.

A „**Fitokémia, fitoanalitika**” szekcióban három előadás hangzott el. Prof. Hohmann Judit, az SZTE Farmakognóziailis Intézetének vezetője „Vegyületek azonosítása, mint a növényi kivonatok kémiai jellemzésének alapja” című előadásával a növényi hatóanyagok kémiai vizsgálatának

módszereit foglalta össze. A legmodernebb szerkezet-azonosítási módszereket is bemutató előadás példákön keresztül illusztrálva tárgyalta a növényi kivonatok komponensazonosításának kérdéseit, rámutatva az összetétel-vizsgálatok specifikumaira és problémáira. A szekció második előadásában prof. Bernáth Jenő (BCE) „Nyugtató hatású teakészítmények értékelése” című előadásában a teákkal kapcsolatos jogszabályi hiányosságokból adódó visszasságokra mutatott rá. A záró előadásban Jedlinszki Nikolett (SZTE Farmakognóziailis Intézet) több gyógynövény példáján mutatta be a folyadékkromatográfiával kapcsolt tömegspektrometrométer alkalmazhatóságát növényanalitikai feladatok megoldásában („HPLC-MS alkalmazása növényi anyagok analitikájában”).

A pénteki harmadik szekció („**Fitokémia, farmakológia**”) Zupkó István (SZTE Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai Intézet) összefoglaló előadásával kezdődött, aki „Növényi tartalomanyagok szerepe a kemoprevencióban” címmel újszerűen foglalta össze a kemopreventív hatású növényekkel és növényi vegyületekkel kapcsolatos ismereteket. Parizsa Péter (DE Nö-

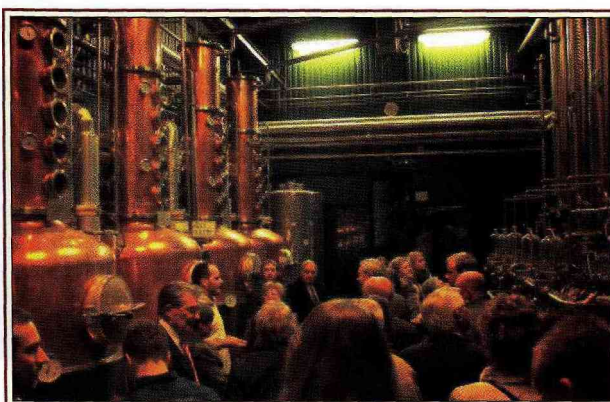
A konferencia résztvevői

vénýtani Tanszék, Farmakognózi Részleg) „Algakivonatok hatásvizsgálata patkány és egér modellen” címmel a témával kapcsolatos szakirodalmi összefoglaló után saját kutatási eredményeiről is beszámolt. A szekció keretében két előadás hangzott el a máriatövisről, amelyet a Gyógynövény Szakosztály 2013-ban az Év Gyógynövényének választott (bővebben: www.evgyogynovenye.hu). *Prof. Blázovits Anna*, a Semmelweis Egyetem Farmakognózi Intézetének vezetője a növényvel kapcsolatos preklinikai vizsgálatokat foglalta össze, kitérve a hazai vonatkozásokra is („Kísérletes kutatások bioaktív vegyületek hatásmechanizmusának tanulmányozására – Silibinin”). *Prof. Pár Alajos* (PTE, I. Belgyógyászati Klinika) a szilimarinnal végzett klinikai kutatásokat, köztük a legújabb, hepatitiszvírus-ellenes hatással kapcsolatos eredményeket ismertette („A szilimarinnal hatásossága a klinikai vizsgálatok tükrében”).

A második nap tudományos programja a **„Parlagfű: gyomnövény vagy gyógynövény?”** szekcióval kezdődött. A téma aktualitását az adta, hogy bár a parlagfű százazrek létét keseríti meg légúti allergiát okozó hatásával, mégis egyre többen használják (és árusítják) a növényből készült termékeket legkülönbözőbb betegségek kezelésére és gyógyítására. *Csupor Dezső* bevezető előadása után *Kiss Tivadar* (SZTE Farmakognózi Intézet) „Allergia a (növény)családban – Parlagfű és társai” címmel a keresztallergia kémiai alapjairól beszélt, különös tekintettel a növények szeszkviterpén-tartalmára. *Csecserits Anikó* növényökológus a parlagfű visszaszorításának lehetőségeit, az ezzel kapcsolatban hazánkban végzett kutatások eredményeit ismertette („Miért van ilyen sok parlagfű Magyarországon?”). *Prof. Juhász Miklós* (SZTE Növénybiológiai Tanszék) az allergiát okozó pollenek szerkezetéről, a témával kapcsolatos biológiai és ökológiai szempontokról beszélt („Mitől allergén a parlagfű virágpóra?”). *Prof. Németh Péter* (PTE Immunológiai és Biotechnológiai Intézet) a parlagfűallergia okairól, a deszenzibilizálás lehetőségéről adott összefoglalást („A parlagfűallergia immunpatológiai háttere”). *Kiricsi Ágnes* (SZTE Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika) „Parlagfű: a leggyakoribb légúti allergén” címmel a légúti allergiák modern terápiás és diagnosztikai elveit és gyakorlatát ismertette. *Kvell Krisztián* (PTE Immunológiai és Biotechnológiai Intézet) egy fejlesztési stádiumban lévő módszerrel kapcsolatos saját eredményeket mutatott be („Orális tolerancia kiépítése parlagfű pollenre”).

A második szekcióban (**„Ártalmatlan vagy veszélyes? A mérleg két serpenyője”**) a gyógynövények mellékhatásaival és interakcióival kapcsolatos előadások hangzottak el. A témát különösen aktuálissá teszi, hogy a gyakorló gyógyszerészek és orvosok számára fontos a gyógynövény-gyógynövény és gyógynövény-gyógyszer interakciók ismerete, a jogszabályi változások pedig a termékeket forgalmazó cégek számára hoztak új, farmakovigilanciával kapcsolatos feladatokat. A nyitóelőadást *prof. Pál Tamás* (SZTE Gyógyszerfelügyeleti Intézet) tartotta, aki a címben

Látogatás a Zwack Pálinkamanufaktúrában

feltett kérdésre („Miért különleges a növényi gyógyszerek farmakovigilanciája?”) válaszolva a növényi alapanyagok jellegzetességeiből adódó speciális szempontokat és a WHO uppsalai mellékhatás-figyelő központjának tapasztalatait ismertette. *Bíróné Sándor Zsuzsanna* (GYEMSZI-OGYI Főigazgatóság) „Nemzeti gyógyszerhatóságok növényi gyógyszerkészítmények mellékhatásaival kapcsolatos tevékenysége” című előadásában ismertette a hazai tapasztalatokat a növényi termékek mellékhatás-figyelésével kapcsolatos nemzetközi gyakorlat tükrében. *Prof. Kéry Ágnes* (SE Farmakognózi Intézet) az elméletileg lehetséges és a klinikailag is megnyilvánuló interakciók különbségeiről adott átfogó ismertetést („Interakciók – elmélet és realitás”). *Csupor Emőke* (Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálat) endokrinológiai osteológiai ambulancián tapasztalt gyógynövény-mellékhatásokról számolt be („Osteológiai meglepetések gyógyteák használatánál”). A záró előadást *Kupán Terézia*, a Vigiland Pharma Gyógyszerbiztonsági Szolgáltató Kft. munkatársa tartotta, akitől megtudhattuk, milyen speciális problémákkal kell szembenézniük a növényi gyógyszereket forgalmazó cégeknek a 2012-ben bekövetkezett jogszabályi változásokból adódóan.

Társasági programok, értékelés

A tudományos program mellett a szervezők remek társasági programmal is próbáltak kellemes időtöltést biztosítani a résztvevőknek. A pénteki nap zárásaként a konferencia résztvevői szakértő vezetése mellett látogatást tettek a Zwack Pálinkamanufaktúrában, ahol megbizonyosodhattak arról, hogy a nemes desztillátumok és extraktumok szinte patikai körülmények között készülnek, és organoleptikus jellemzőik is kielégítik a legmagasabb igényeket. Ezután a Három Gúnár Rendezvényház dísztermében svédasztalos, élőzenével kísért gálavacsora mellett kapcsolódhattak ki a résztvevők. Ezt, csakúgy mint a konferencia többi történést részletesen dokumentálta a rendezvény hivatalos fotója, *Kocsis Janka* budapesti gyógyszerészhallgató (a fényképek megtekinthetők itt: <http://goo.gl/bBWJ1s>).

A XIII. Magyar Gyógynövény Konferencia sikere első-

sorban az előadások magas színvonalának és a résztvevők aktivitásának köszönhető. Aki ott volt, láthatta, hogy az érdekes előadásokat mindig élénk vita követte, és az előadóterem széksorai is majdnem mindig tele voltak. Külön öröm, hogy a számos vállalkozás (Berlin-Chemie/A. Menarini Kft., Biomed Kft., Bioextra Zrt., Cremum Pharma Kft., Donau Lab Kft., Gallmed Kft., Gyógynövénykutató Intézet Kft., Herbária Zrt., Magyar Egészség Park Doktor Zrt., PannonPharma Kft., Satco Kft., Strathmann GmbH&CO KG Képviselete, Walmark Kft.) támogatta a rendezvényt, lehetővé téve, hogy a részvételi díj nagyon kedvező lehessen. Elgondolkodtató, hogy bár határain-

kon túlról több résztvevő érkezett a rendezvényre, a szűkebb földrajzi környezet gyógyszerészei közül csak keveseket lehetett megszólítani a konferencia programjával. Aki azonban ott volt, többnyire elégedetten távozott. A résztvevők körében végzett elektronikus, anonim felmérés során 1-5-ig terjedő skálán a konferencia programjára és a rendezésre adott pontszámok átlaga egyaránt 4,9 volt, a helyszínt 4,5-re, az ár-érték arányt 4,5-re, a rendezvényt összességében pedig (10-es skálán) 9,6-ra értékelték.

Csupor Dezső, Rédei Dóra

GYÓGYSZERKÉMIAI ÉS GYÓGYSZERTECHNOLÓGIAI SZIMPÓZIUM '13

A Magyar Tudományos Akadémia Gyógyszerkémiai és Gyógyszertechnológiai Munkabizottsága 2013. szeptember 30 – október 1. között Herceghalmon, az Abacus Business & Wellness Hotelben rendezte meg a Gyógyszerkémiai és Gyógyszertechnológiai Szimpóziumot. A rendezvényen 93 regisztrált résztvevő volt jelen, összesen 22 egyetemi, akadémiai és ipari kutatóhelyet képviselve.

A szimpózium Greiner Istvánnak, a Gyógyszerkémiai és Gyógyszertechnológiai Munkabizottság elnökének és Antus Sándor akadémikusnak, a Szerves és Biomolekuláris Kémiai Bizottság elnökének köszöntőjével kezdődött. A megnyitón került átadásra a „Magyar Gyógyszerkutatásért” díj, melyet idén Tőke László akadémikus, a BME Szerves Kémia és Technológia Tanszék emeritus professzora vehetett át a hazai gyógyszerkutatásban végzett kiemelkedő munkájának elismeréseként. Ezt követően az Alapítvány a Magyarországi Gyógyszerkutatásért közhasznú szervezet által a 2012. április 1. és 2013. március 31. között megvédett Ph.D. dolgozatok számára kiírt pályázat eredményhirdetésére került sor. A díj elnyerésére benyújtott nagyszámú pályázat mindegyike igen magas színvonalú tudományos munkát képviselt, ezért az alapítvány kuratóriuma idén két kategóriában ítélte oda a díjakat. Orvosi/farmakológiai kategóriában Markovics Adrienn, míg kémiai-technológiai-gyógynövény kategóriában Sohajda Tamás lett a nyertes. A díjazottak Fülöp Ferencről, az alapítvány kuratóriumának elnökétől és Takácsné Novák Krisztina alapító tagtól vehették át az oklevelüket, valamint a 100.000 forint kutatási támogatást.

A kétnapos program során 22 tudományos előadás hangzott el, felváltva gyógyszerkémiai és gyógyszer-technológiai témákból. Külön kiemeljük, hogy idén is számos fiatal kutató kolléga előadása szerepelt a programban, mellyel a munkabizottság szakmai fejlődésüket kívánja elősegíteni. Az előadások elhangzásuk sorrendjében kerülnek felsorolásra:

– Markovics Adrienn (PTE ÁOK Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézet): Szomatoszatin és PACAP hatásainak vizsgálata gyulladás, fájdalom és trigeminovaskuláris aktiváció modelljeiben.

- Csukárdi Csaba, Stampf György (TEVA Gyógyszergyár Zrt.): Izolátor technika alkalmazása az injekciógyártásban.
- Éliás Olivér (Richter Gedeon Nyrt.): Többszörös támadáspontú vegyületek tervezése és szintézise.
- Róka Eszter, Ujhelyi Zoltán, Siposné Fehér Pálma, Vecsernyés Miklós, Bácskay Ildikó (DE OEC Gyógyszer-technológiai Tanszék): Alfa-ciklodextrin származékok citotoxikus és transzport fokozó hatásának vizsgálata Caco-2 sejtvonalon.
- Marosi György, Pataki Hajnalka, Wagner István, Bokros Szilvia, Nagy Zsombor (BME Szerves Kémia és Technológia Tanszék): Raman spektrometriával támogatott folytonos gyógyszer-technológiai eljárások.
- Bana Péter, Greiner István (BME Szerves Kémia és Technológia Tanszék): A mikrohullámú szintézistech-nika aktuális kihívásai.
- Ambrus Rita, Radacsi Norbert, Joop H. ter Horst, Szabóné Révész Piroksa (SZTE Gyógyszer-technológiai Intézet): Plazmakristályosítással előállított nanonizált nifluminsav fizikai-kémiai sajátosságainak jellemzése.
- Vas Ádám (Richter Gedeon Nyrt.): Innovatív gyógyszerkutatás: regionális együttműködés lehet realitás?
- Szenté Lajos, Szemán Julianna (Cyclolab Kft.): Ciklodextrinek analitikája: a hivatalos módszerek és javaslatok.

Greiner István